دارخورمالؤجي, زانستيَكي ديكةي كوردناسي

نووسینی بەكر ئەحمەد

22ی ئازاری 2004

"دؤركهايم دةيوت كة كؤمةلَطا لة ِرَيي ِريتوالَة ئاينييةكانةوة دةمووضاوة (كاموفلاذكراوةكةي) ِرةنطراوةكةي خؤي دةثةرستيَت. لة ضاخي ناسيؤناليزمدا , كؤمةلَطا زؤر ئازايانة و بيَ ثةردة خؤي دةثةرستيَت و دةمووضاوة ِرةنطراوةكةي خؤي توو ِردةداتة سةر ميَز."

ئێرنست گێلنەر

لە زەمەنی ناسیۆنالیزمدا هیچ شتێك وەكو خۆی نییە, نە ئینسان و نە سروشتیش. ڕەنگە پرۆسەی لەخۆناموبوونی ئینسان لە زەمەنی ناسیۆنالیزمدا, بەرچاوترین و شاراوەترین پرۆسەكانی لەخۆنامۆبوونی ئینسان بێت. بەرچاو بەو مانایەی كە ئاسان لە گفتار و ڕەفتاری تاكەكاندا درکی پێدەكرێت و شاراوەش وەك ئەوەی كە هەست نەكەیت, كردار و گفتارێكی سەیر ئە نجامدەدەیت.

لە ڕۆژگارێكی وەك ئەمڕۆماندا كە بزووتنەوەی ناسیۆنالیستی كورد چاخە ئاڵتوونیەكانی خۆی تێدە پەڕێنێ, دیارە ئەمە نەك بە مانای ئەوەی كە چاخی مافە مەدەنی و ئینسانییەكانیانی خەڵكی كوردستان بە هەمان ئەندازە ئاڵتوونییە, مێدیای كوردی پڕ دەبێت لە سەرگوزشتە و چیرۆكی سەیر و سەمەر. بە ڕادەیەك كە ئەگەر بەشێك لە وتارەكانی وەربگێڕدرێتە سەر هەر زمانێكی ئەوروپی, سەرنووسەری ڕۆژنامە ناچاردەكرێت دەست لە كار بكێشیتەوە و هاوكاتیش ڕا پێچی دادگا بكرێت. بەڵام تراژیدیاكە كاتێك بە چڵە پۆپەكانی خۆی دەگات, كاتێك دەربڕین و سەرگوزشتە چاپكراوەكان لە ڕۆژنامەی پارتێكی گەورەی وەك پارتی دیموكراتی كوردستانەوە بێتە سەر كاغەز.

سەرنجدانێكی ڕۆژنامەی "باسەڕە" ی پارتی دیموكراتی كوردوستان كە لە شارێكی لەسەر بۆمبدانراوی جەنگە ناسیۆنالیستییەكانی وەك كەركوكدا دەردەچێت, كارێكی پێویستە.

"باسەڕە" لە لاپەڕە یەكی ژمارە 44ی 10ئاداری 2004, بە مانشێتێكی گەورە دەنووسێت:" ئەمجارە برایەتیمان بە ڕاستییە". خوێنەر تێدەگات كە ئەم برایەتییە ڕاستەقینەیە ئە نجامی مۆركردنی یاسای كاتی عێراقە. بەڵام لە گۆشەی خوارەوەی ڕۆژنامەكەدا, خێرا خوێنەر ڕووبەڕووی ئەم برایەتییە "گاڵتینەیە" دەبێتەوە. سەرنجێكی ئەم برایەتییە ڕاستەقینەیە بدەن:" لە دوایین ڕۆژانی هەفتەی ڕابردوودا, لە هەڵمەتێكی گەورە و گورجوگۆڵدا, باخچەكانی هوتێلی شیراتۆن ڕێكخران و ژمارەیەك دارخورمای گەورە لە ناوچەكانی باشوری عێراقەوە هێنران و لە باخچەكانی نێو حەوشەی هوتێلەكەدا نێژران.

دارخورما هێمایەكی ژینگەی عەرەب و بیابانە, شیراتۆنیش گەورەترین و تازەترین هوتێلی پایتەختی كوردستانە. ڕەنگە هێنانی ئەو دارخورمایانە لەلایەن ئەو كۆمپانیا توركییەی هوتێلەكە تەواو دەكات لە عەرەبستانەوە بۆ كوردستان كە دوو كەش و دوو ژینگەی جیاوازییان هەیە, بەو مەبەستە بێ كە عێراق یەك پارچەیە و نابێ بە دوو. ڕژێمی سەددامیش بەر لە ڕووخاندنی لە چوارچێوەی شاڵاوەكانی بەعەرەبكردندا, شاڵاوێكی بەعەرەبكردنی ژینگەی كەركوكیشی بەڕیوەبرد و بە

سەدان دارخورمای لە کەرکوکدا چاند. لەبەر ئەوەی شار کە ژینگەیەکی سەدا سەد کوردستانی هەیە, سەرجەم دارخورماکان وشك بوون"

بەلاّم تێکستەکە چەند خالێکی سەیر لە خۆدەگرێت. ئەوەی کە ناسیۆنالیزمی کورد بۆ بردنە پێشەوەی بەرژەوەندییەکانی خۆی و کەڵەکەکردنی سەرمایەی زیاتر, هیچ گرفتێکی لەگەڵ سەرمایەی تورکیدا نییە و هوتێلە تازە و گەورەکەی پایتەختی هەرێمی کوردستان دەداتە دەست سەرمایەی تورکی, خالێك نییە جێگای نەفرەت و غەزەبی ناسیۆنالیستانەی نووسەری تێکستەکە بێت. بەلاّم هەر هەمان بزووتنەوە بۆ بەدەستهێنانی قازانج و سەرمایەیەکی تر, ئەمجارەیان لەگەڵ ناسیۆنالیزمێکی رەقیبتردا, دارخورما و بیابانیش دەکاتە پرۆژەیەکی ناسیۆنالیستی. بەلاّم بە ڕاستی چ دیدێکی نەخۆش و چ ئینسانێکی لە خۆ و لە سروشت نامۆیە لە پشت ئەم دێرانەوە دەدوێ.

سەیر ئەوەیە کە ئەم تێکستە ناوی هیچ قەڵەمێکی لە ژێردا نییە و بۆیەش وەك تێکستی هەڵبژێردراوی سەرنووسەر و بەڕێوەبەری ڕۆژنامەکە دەکرێ چاوی لێ بکرێت. بۆ ڕۆژنامەیەك کە لە شارێکدا دەردەچێت و ئیمکانی پێکدادانی قەومی پرسیاری نان و ساتە, چۆن دەتوانێ پەیامی "ئەمجارە برایەتیمان بە ڕاستییە" بە هاوزمانانی خۆی و دراوسێکانیان بگەیێنێت.
بەلاّم لە زەمەنی ناسیۆنالیزمدا هەموو شتێك ڕێی تێدەچێت, تەنانەت ئەگەر بە تێرۆرکردنی سروشتیش کۆتایی پێهاتووە. بۆیە ئەگەر ئەم زانستە نوێیەی ناسیۆنالیزم کە لەمڕۆدا ڕەوتێکی بەهێزی ناو ناسیۆنالیزمی کوردە و ڕۆژانە بەرهەمدەهێنرێتەوە, بەرە و گەشەکردنێکی زیاتر بڕوات و قەمە و تەشوێ بەدەستەکانی خۆی ئاشکراتر بکات , ئەوا بەرلەوەی سەحرا گرتێبەربات و پەلکی دارخورما بڕنێتەوە, سەرەتا دەبێ لەو شوێنانەوە دەستپێبکات کە نزیکترن لە خۆیەوە. وەی بە حاڵی خەڵکی کفری و خانەقین و جەلەولا و تەواوی ئەو ناوچە گەرمەسێرانەی تری کوردستان کە دارخورما لەبەر ماڵەکانیاندا ڕواوە.

هیتلەر بەرلەوەی لە کوشتنی جووەکانەوە دەستپێبکات, دەبوایە ئەو گیاکەڵە بیژووانەی لە ڕەگەوە دەربێنایە کە بە دید و بۆچوونی ناسیۆنالیستی ئەو, لە باخچەی نەتەوەی ئەڵمانیدا بە هەڵە ڕووابوون. کۆمۆنیستەکان, شۆڕشگێران و هۆمۆسێکسوال و ڕۆشنبیران, دارخورماکانی ناو ژینگەی پاك و بێگەردی ئەڵمانیا بوون.
ئەگەرچی "بایۆلۆژی ڕەگەز" دەمێکە ملی شکاوە و کڕیارێکی بۆ نییە لەمڕۆی دنیادا و ڕاسیزمی نوێ لە ژێر پەرچەمی جیاوازییە کولتورییەکاندا شوێنی "ڕەگەز"ی بایۆلۆژی گرتۆتەوە, بەلاّم دارخورما و بیابان, ژینگەی عەرەب و کورد, بۆگەنی ڕاسیزمێکی لێ دێت کە سەد ساڵ لە دوای ڕاسیزمی "نوێ"وەیە. سەیریش ئەوەیە, کە لەبەرانبەر ئەم هەموو بۆگەناوەدا کە بە ناوی ستەمی میللی لەسەر خەڵکی کوردستانەوە دەنگ هەڵدەبڕێت, کەسێك نییە بڵێ, دەوڵەتێکی قەومی دڵخوازی ناسیۆنالیزمی کورد ئەگەر لەسەر بنەماکانی ئەم جۆرە بیرکردنەوەیە دامەزرێت, ئەوا تابلۆی ئەو دارخورمایانەی کە نیگارکێشێکی مەملەکەتی "گوێزستان"''کێشاویەتی, دەبێ لە ژێر زەمیندا بشاردرێتەوە.